

Lappangó (?) kéziratok Kannás Alajos tollából

Az ötvenhatos nemzedékként számon tartott fejezet jelentős része a nyugati magyar irodalomtörténetnek; Kannás Alajos életműve is ehhez kötődik, bár annál sokkal kiteljesedettebb, érleltebb. De kétségkívül a forradalom emléklenyomatának jelentős pillére a *Kormos kövek* címen megjelent hosszú ciklusa, több kiadást is megért, annak első – és mindmáig a teljes életműre kiterjedő folytatása nélkül maradt – hazai megjelentetésének okából találkoztunk Budapesten, no, erről később szóljak. A költőről annyit: akár a *Kettős alakban* (München, 1958), akár a *Bécsi képeskönyv* (Bécs, 1963), akár a *Miért is félnél?* (München, Aurora, 1963) oldalait lapozzuk fel, egy felejthetetlen lírikus arcéle körvonalazódik előttünk. Több figyelmet érdemelne az utókortól, főleg, hiszen az említett *Kormos kövek* azért megalapozta ennek lehetőségét, a rendszerváltás során és az azt követő években a megemlékezések alapjaként szolgáló ciklussá vált, részletei a forradalom emlékdaljai közé is – joggal – beleszerve-sültek; kellett és lehetett volna alkalom a teljes életmű megismertetésére, akár a kiskunhalasi emléktáblájának fölavatása apropóján.

Amúgy – s itt több korábbi írásomban említett vesszőparipámmal hozakodom elő – a forradalom költői közül sok vers mindmáig régi kötetekben, elsárguló folyóiratokban lappang, az antológiák korántsem teljeseek. Egy példával utalnék is erre; Kannás kapcsán, ily rövid írásban mily botorság ez, tudom, de sorstársát, Nyéki Lajost idézem mégis: „*Illyés »megőrült«, Eörsi, Gáli rab, / s nem tudni, mikor kit akasztanak, / ahány hír, egyre rosszabb.*” Az 1957-es keltezésű „*Két töredék*” egyikének felütése ez, dokumentumértéken ad hírt arról: az emigráció kezdetén, a beilleszkedés nehézségei között hogyan érkeztek a menekülők után az információk, s hogyan reagáltak azok fájdalmára a hontalanná válásukra lassan ocsúdók. Nyéki itt említett kötetének – *Elválasztás* (Katolikus Szemle, Róma, 1963) – teljessége pedig nem csupán nagy ívű versek, de pontos kortörténet forrásává is válhatnak, avatott oktatók számára.

Ahogy Kannás kettőtört életműve is (bár erősen készült annak összegzésére, ám az ezredforduló előtt bekövetkezett halála megakadályozta ebben), de, mint említettem, a *Kormos kövek* itthoni kiadásának előkészítése okán még itthon járt, magam hosszú órákat, de volt, hogy kora délelőttől késő éjszakába nyúló napot töltöttem el vele, s szerezhettem általa nagyon átfogó ismereteket a nyugati emigráció hétköznapjairól; a mellékelt kéziratot is ekkor „rögtönözte”, emlékként ajándékozván nekem azt, szép emlékeim között őrzött könyvdedikációi mellé helyezve. Ám e pillanatban a derűs emlékkockák is meg-elevenednek előttem, hirtelen, így az a pillanat, mikor – fényképről – megmutatta családját, s a képekről három fekete „bombázó”, két kislány és édesanyjuk nevetett rám. S elmesélte, hogy a hölgy amúgy „kardos” menyecske, a „fekete párducok” aktivistája volt; lám, forradalmár forradalmárra talált; a két kislány pedig a kinti magyar vendégeknek azzal a mondattal kedveskedett időnként: mi is magyarok vagyunk, csak barnák. S mesélt sok egyebet, rosszat s jót,

egyszer talán továbbmondhatót. Hogy a versek, mert kanyarodjak vissza, aztán valahol megjelentek-e, bevallom, nem tudom; egyre bukkantam rá közülük, ám abban is szóalak-eltérés található, tehát mindenképp szövegváltozatként értékelhető az itt olvasható. Hogy pontosan melyik, azt szándékosan nem szövéim ide, inkább „reklámot csinálók” a lelő-oldalnak: <https://terebeess.hu/haiku/kannas.html>.

Keressenek rá, nem csupán lírai kalandot kínáló haiku-gyűjtemény olvasható ott Kannás Alajostól, hanem rendkívül informatív, s némiképp jövőbe látó, vateszi sorok várnak olvasóira. Kedvcsinálóként pedig íme a kézirat a költőtől, Kannás Alajostól.

Tamási Orosz János

MAGYAR HAIKUK

1
Veszett csata

Patazsám alól
tisztított tűz lángol fel
s életre ötvöz

2.

Graunit

Harang és diák nélküli
Graunit ökölrel is tudsz
jól verskedni!

3

Szabad világot

Mint a szetti sas
órvadászok leskelik
tavaszi róptúd

5

Peresztyajka

Előbb jött kell
teremtésünk nap hátán
majd megelheszünk
Szekerce csattanás

4

Öregköt

Ápados kérés
19. század egyre mélyül
s életvize foly

OMLÓ EGEK alatt a sárban...
Világos balta zivatart
hasítja szét a MEGTALALTAM
csodáját és a fiatal

Szabadság pünkösdróza fűjét...
Reccsenő csontok s vért... a Vért
Fekete napok verdesé kez
s az ingamájabb testre ég

Meddig... megint... miőt is velünk
már könnyű-eke sincs ha összenézünk
hollás lemondás árnya szellessé...

A Dózs-trón s kilepett nyelvek
virágcsásznap emberekkel
farsok szekerce csattanása

Kannás Alajos